

Kvalitetssikring og undervisererfaring

Anne-Marie S. Christensen, ph.d., adjunkt
Institut for filosofi, pædagogik og religionsstudier, SDU

Torsdag den 28. maj, 2009

DUNK09

Kvalitetssikring af undervisning?

Kvalitetssikring I

Kvalitetssikring af undervisning:

En dobbelt målsætning:

- **Eksternt:** At bruge kvalitetssikringen til overvågning, kontrol og regulering af uddannelser og undervisning
- **Internt:** At bruge kvalitetssikringen som et positivt og fremadrettet evalueringsinstrument

Kvalitetssikring II

Kvalitetssikring vha. *explicitisme*

Eksplicitisme i forhold til universitetsundervisning:

Samlebetegnelse for det øgede fokus på kompetencemål, akkreditering, evaluering, gennemførelsesstatistikker osv. (jf. ideen om "the audit society", Power 1997).

Eksplicitismens dobbelte målsætning:

- Sammenlignelige resultater (mellem forskellige undervisningssituationer, mellem forskellige uddannelser)
- Ekstern evaluering af undervisning/uddannelser
- At understøtte lærerens ansvarlighed
- Videreudvikling af både uddannelser og undervisning

Kvalitetssikring III

Problem:

Hvis man udelukkende opfatter kvalitetssikring ud fra de instrumenter som tilbydes i eksplicitismen, så kan kvalitetssikringen ende med at undergrave den praksis, den skulle sikre.

Hvorfor? De kriterier der opstilles i kvalitetssikring kan ...

- være inkonsistente
- kvantificere kvalitative dimensioner i praksissen (Dahler-Larsen 2008).
- give nye incitamentter som ikke udspringer fra undervisningen ("Perverse incentives are real incentives", som O'Neill bemærker, ibid. 55).
- *flytte fokus fra undervisningens grundlæggende mål, den konkrete undervisningssituation.*

"The new accountability is widely experienced not just as *changing* but (i think) *distorting the proper aims* of professional practice and indeed as damaging professional pride and integrity" (O'Neill 2002: 50).

Undervisning som erfaringsbaseret praksis

Et (forhåbentligt) ukontroversielt billede af undervisning:

Fagligt materiale →

Undervisererfaring →

Eksterne hensyn →

Underviser →

Konkret erfaring ←

Undervisning

***Dette hold, disse
studerende, denne
sammenhæng***

Partikularisme I

Undervisning som regelstyret aktivitet:

Som erfaringsbaseret aktivitet er undervisning regelstyret

→ Hvordan skal vi forstå de regler, vi følger, når vi underviser?

Fodboldeksemplet: Regler for mål (MR) *versus* regler for frispark (FR)

Partikularisme II

Ligheder: Begge typer af regler, både MR og FR, ...

- Er handlingsledende
- Er konstituerende for fodbold
- Kan læres af en almindelig person inden for en afgrænset tidsperiode

Forskelle:

- Der er ét bestemt kendetegn ved mål, ikke ved frispark
- *MR kan læres uafhængig af erfaring, FR kan ikke.*

Pointen er ...

at de regler vi følger i undervisning mere ligner FR end MR

(For en partikularistisk forståelse af regler, se Garfield 2000)

Praktisk fornuft

Undervisning som praktisk, erfaringsbaseret praksis kan beskrives som udøvelse af praktisk fornuft (jf. fx Smeyers 1992 og Dunne 1999)

Praktisk fornuft omfatter:

- Generelt: Viden om individets gode; i forhold til undervisning *alt* der har betydning for god læring. Kan ikke nødvendigvis ekspliciteres.
- Konkret: Viden om den rigtige handling i specifikke situationer

- Den generelle viden gør os i stand til at forstå den konkrete situation.

- Men den konkrete erfaring er altid udslagsgivende for den enkelte værdidom

→ Dvs. vi kan ikke udtrykke betingelserne for den viden som praktisk fornuft udmønter sig i vha. generelle principper

→ *Ukodificerbarhed.*

John McDowell om praktisk fornuft

Praktisk fornuft er dermed både...

- En evne til at knytte generel viden sammen med enkelthederne i en specifik handling
- En *følsomhed* over for de træk, grunde som er praktisk relevante i en bestemt situation
- Praktisk fornuft involverer dannelsen af en bestemt type *følsomhed*

Dvs. at hvis man beskriver undervisning som udøvelsen af praktisk fornuft, så er en følsomheden eller opmærksomhed over for den konkrete undervisningssituation både...

- Nødvendig for at undervise godt
- Med til at udvikle forståelse af hvad god undervisning er

Kvalitetssikring og undervisning igen?

Hvad lærer dette os om forholdet mellem kvalitetssikring og undervisning?

1. De standarder, regler, normer man kan opstille for undervisnings i kvalitetssikring må forstås som 'åbne' eller 'erfaringsbaserede'. Dvs. at deres rette anvendelse *nødvendigvis* afhænger af den konkrete situation og den enkelte undervisers erfaring (*partikularisme-pointen*).
2. Eksplicitte standarder, regler, normer *kan principielt ikke* fremstille den viden som udfoldes i god undervisning (*ukodificerbarheds-pointen*).
3. En overdreven fokus på eksplicitte standarder, regler, normer der opstilles i kvalitetssikring kan betyde, at man mister opmærksomheden over for det *centrale element* i god undervisning, nemlig opmærksomheden mod de konkrete undervisningssituationer, hold, studerende etc. (*praktisk fornuft-pointen*)

Kvalitetssikring og undervisning igen?

En meget foreløbig konklusion?

- EksPLICITISMEN kan undergrave undervisnings essentielle det erfaringsgrundlag
- Dvs. der er en konflikt mellem den eksterne og interne målsætning med kvalitetssikring
- Reel kvalitetssikring må tage udgangspunkt i faktiske undervisningssituationer, fx i form af supervision.

Litteratur

- Dahler-Larsen, P. (2008), *Kvalitetens beskaffenhed*, Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Dunne, Joseph (1999), "Virtue, *Phronesis* and learning" i Steutel og Carr: *Virtue Ethics and Moral Education*, London: Routledge.
- Garfield, J. (2000), "Particularity and Principle: The Structure of Moral Knowledge" i Hooker and Little: *Moral Particularism*, Oxford: Clarendon Press.
- McDowell, John (1979), "Virtue and Reason" i *Mind, Value, and Reality*, Cambridge Ma.: Harvard University Press 1998.
- McDowell, John (1996), "Two Sorts of Naturalism" i *Mind, Value, and Reality*, Cambridge Mass.: Harvard University Press 1998.
- O'Neill, O. (2002), *A Question of Trust*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Power, M. (1997), *The Audit Society: Rituals of Verification*, Oxford: Oxford University Press.
- Smeyers, Paul (1992), "The Necessity for Particularity in Education and Child-Rearing", *The Journal of Philosophy of education* 26:1, 63-73.